

Ystävyys, sosiaaliset suhteet ja nuorten turvapaikanhakijoiden poikkeukselliset olot

Henri Onodera & Marja Peltola

”Kävimme toukokuussa noin 20 nuoren turvapaikanhakijan, sekä muutamman työntekijän kanssa, Helsingin Maailma Kylässä -festivaaleilla. Porukka hajaantui nopeasti, osa lähti tanssimaan korealaisen elektrobändin Idiota-pen tahdissa, toiset juttelemaan nurmikolle, osa etsimään kaipaamaansa afgaaniruokaa, sitä kuitenkin löytämättä. Valtaosa nuorista oli saapunut pääkaupunkiseudulle marraskuussa 2015 ja asunut siitä asti yhdessä, mutta joukossa oli myös muutama ’uusi asukas’. Heidän asumisyksikkönsä toisaalla oli suljettu, ja he olivat juuri saapuneet pääkaupunkiseudulle. Toiset etsiytyivät omien kavereidensa seuraan, toiset istuivat nurmikolla odottaen sitä, että pääsevät takaisin ’kotiin’ katsomaan Mestarien liigan jalkapallofiinaalia. Toiset ottivat selfieitä, toiset olivat Skype-yhteydessä niihin asumisyksikön nuoriin, jotka eivät tulleet paikalle. Osa halusi lähteä, toiset jäädä, mutta resurssien puitteissa heidän tuli liikkua porukalla, sillä heillä ei ollut itse varaa juna- tai bussilippuun. Festarioloissa, ulkopuolelta katsottuna he näyttivät yhteen hitsautuneelta porukalta, joiden jäsenet huolehtivat toinen toisestaan, söivät nurmikolla, tanssivat ja pitivät hauskaa yhdessä.” (Muisto kenttätöyökautelta)

Kenttätöyökautemme koostui pääosin vierailuista turvapaikanhakijanuorten asumisyksikköön, minkä lisäksi järjestimme muutamman retken pääkaupunkiseudulla, muun muassa yllä mainitulle Maailma Kylässä -festivaalille. Vaikka kaikkia ei kiinnostanut tehdä samoja asioita, nuorten keskinäissuhteet näyttivät perustuvan yhdessä viihtymiselle ja vastavuoroisuudelle. Nuorten erityinen elämäntilanne ja laitosasuminen osaltaan ohjasivat ”porukoitumisen” suuntaan. Pientä vastaanottorahaa saaville nuorille jo joukkoliikenteen hinta asetti rajoja itsenäiselle kulkemiselle ilman asumisyksikön ohjaajia ja muita asukkaita.

Tässä tekstissä tarkastelemme nuorten turvapaikanhakijoiden arjen sosiaalisia suhteita. Poikkeuksellisten olojen – siis käynnissä olevan turvapaikanhakuprosessin – vuoksi heillä on useita suhteita viranomaisiin, muun muassa asumisyksikön työntekijöihin, maahanmuuttoviranomaisiin ja henkilökoh-taiseen edustajaansa. Koulunkäynnin puitteissa he tutustuvat kanssaopiskelijoihin ja opettajiin. Toisaalta niin sanotut affektiiviset tai läheisyyteen perustuvat siteet muodostuvat pääasiassa muihin suuntiin: asumisyksikön toisiin

[Näkökulma](#) avaa Nuorisotutkimusverkostossa tehtävän tutkimuksen tuloksia yhteiskunnallisiksi puheenvuoroiksi ja kannanotoiksi. Näkökulmat sisältävät paitsi uutta tietoa nuorista, myös politiikkaan ja käytännön toimintaan suunnattuja ehdotuksia.

Nuorten turvapaikanhakijoiden elämää vastaanottovaiheessa -kirjoitussarja

Kirjoitussarja valaisee turvapaikkaa hakevien nuorten ja heidän parissaan toimivien kokemuksia ensimmäisistä kuukausista Suomessa. Kirjoittajat kuvaavat paitsi nuorten turvapaikanhakijoiden virallista asemaa myös arjen rakentumista, jota leimaavat sekä uudet sosiaaliset suhteet, elämäntavat ja -pakat että odottaminen, kuulumisen katkokset ja tulevaisuuden epävarmuus. Tässä moniäänisessä kirjoitussarjassa nuorten turvapaikanhakijoiden elämää analysoivat sekä tutkijat että nuorten parissa työskentelevät.

[Teemasarjan johdanto](#)

nuoriin, mutta myös kotimaassa asuviin perheenjäseniin, sukulaisiin ja ystäviin sekä tuttaviiin eri puolella Suomea ja Eurooppaa. Näitä jakolinjoja myös haastetaan arjessa, erityisesti nuorten ja heidän parissaan työskentelevien aikuisten välillä. Monenlaisten siteiden kirjon keskellä keskityimme erityisesti ystävyyden rakentamiseen ja rakentamiseen nuorten keskuudessa.

Asumisyksikkö muokkaa mahdollisuuksia sosiaalisiin suhteisiin

Erityisesti eurooppalaisissa asiayhteyksissä ystävyyttä koskeva arkiymmärrys ja tutkimus välittävät vallitsevia ihanteita vapaaehtoisuudesta ja tasa-arvosta. Ystävyyttä tarkastellaan usein suhteessa sukulaisuussuhteisiin, ja vapaaehtoisuuden, tasa-arvon ja valinnan ihanteiden valossa. Sananlasku ”sukulaisia ei voi valita, ystävät voi” on osa tätä perinnettä, joka on kuitenkin monella tapaa ongelmallinen. Ystävyyden ja sukulaisuuden välinen ero ei yhtäältä ole välttämättä selkeä vaan huokoinen rajapinta: serkku voi olla hyvä ystävä, ja ystävä voi tuntua perheenjäseneltä. Toisaalta valinnaisuus ei välttämättä pidä paikkaansa ystävyyssuhteidenkaan kohdalla: suhteet määräytyvät muun muassa asuinalueen, koulun, yhteiskuntaluokan, sukupuolen ja muiden erojen perusteella. (Allan 1989; Bell & Coleman 1999.)

Nuorten turvapaikanhakijoiden kohdalla mahdollisuudet valita arjessa läsnä olevia sosiaalisia suhteita ovat erityisen rajatut. Asumisyksikössä, jossa toteutimme vapaaehtois- ja tutkimusjaksomme, nuoret olivat jakaneet yhdessä bussimatkan Haaparannasta pääkaupunkiseudulle sekä asumiseen, koulunkäyntiin, ruokailuun, vapaa-ajanviettoon ja turvapaikkapäätöksen odottamiseen liittyviä arkisia kokemuksia. Doreen Massey (2005) käyttää käsitettä ”throwntogetherness” kuvaamaan paikan vaikutuksia siihen, minäkalaiset sosiaaliset suhteet ovat mahdollisia. Havainnoimimme nuorten yhdessä asuminen perustui marraskuussa 2015 tehtyyn viranomaispäätökseen, joka olisi hyvin voinut olla myös toisenlainen. Heidät oli siten konkreettisesti ”heitetty yhteen” tavalla, joka muokkasi heille mahdollisia sosiaalisia suhteita. Kuten alun kenttätökuvauksesta käy ilmi, olosuhteet huomioon ottaen nuoret tulevat keskenään toimeen pääsääntöisesti erittäin hyvin. Toki riitoja ja tappeluitakin on ollut, mutta kuten useampikin työntekijä meille huomautti, tilannetta tarkasteltaessa täytyy muistaa tietty suhteellisuudentaju: Laittakaa pa kymmeniä teinejä, olivatpa he mistä tahansa, asumaan keskenään epävarmuuksien keskelle, niin on ihme, jos ei kahnauksia synny.

Nuorten turvapaikanhakijoiden kohdalla mahdollisuudet valita arjessa läsnä olevia sosiaalisia suhteita ovat erityisen rajatut.

Vertaissuhteista seuraa ja yhdessä tekemistä, mutta ei välttämättä lohtua ja läheisyyttä

Konkreettisella tasolla poikien sosiaalista yhteiselämää asumisyksikössä järjestivät fyysiset puitteet: poikien jaetut huoneet sijaitsivat kolmessa vierekkäisessä rapussa, ja yksittäisen rapun asukkaat osallistuivat kaikille yhteisten asukaskokousten lisäksi muun muassa ”rappukokouksiin”. Pihaa, ruokalaa ja vapaaehtois- ja opiskelutoiminnalle varattua tilaa lukuun ottamatta yhteistä oleskeluhuonetta ei ollut. Kieli, kansallisuus ja uskonnolliset käytännöt – esimerkiksi Ramadan, jota osa nuorista vietti ja osa ei – rakenteistivat niin ikään sosiaalisuutta. Kolmantena tekijänä olivat harrastukset, joita oli pyritty järjestämään jokaiselle nuorelle heidän kiinnostustensa mukaan, mutta melko niukkojen taloudellisten reunaehtoien puitteissa. Käytännössä jalkapalloa pelaavat nuoret muodostivat yhden löyhän ryhmän, kun taas ne, joita se ei kiinnostanut, tuntuivat harrastavan yksilöllisemmin muuta, joissain tapauksissa paikallisissa seuroissa.

Asumisyksikkö sijaitsee suhteellisen kaukana kauppa- ja kaupunkikeskuksesta, eikä valtaosalla nuorista ollut (taloudellista) mahdollisuutta päivittä-

seen matkustamiseen. Asumisyksikössä asuvien poikien kesken muodostuva yhteisö olikin nuorille tärkeä ja pääasiallisesti myönteisesti kuvattu:

*Haastattelija: Entäs nää pojat, jotka asuu tässä, ootteko kavereita keskenänne?
N: Kyllä kaikkien kanssa olen kavერი, olemme melkein kuin perhe. (...)
Olemme kaikki yhdessä ja kaikki juttelemme, menemme huoneesta toiseen.*

Vaikka käsitys toimivista ja monin tavoin läheisistä suhteista välittyi meille nuorten haastatteluiden lisäksi sekä vapaaehtoistoiminnan että työntekijöiden haastattelujen kautta, nuorten haastatteluissa tätä käsitystä myös haastettiin ja monipuolistettiin. Nuoret toi yhteisön jäseneksi jaettu elämäntilanne. Vaikka monet lisäksi jakoivat saman kansalaisuuden, he olivat taustojensa, kielitaitonsa ja kiinnostuksen kohteidensa suhteen myös hyvin erilaisia. Ainakaan lähtökohtaisesti ei voida olettaa, että pelkän yhdessä asumisen kautta muodostuisi läheisyyteen ja vastavuoroisuuteen perustuvia suhteita. Vaikka sosiaaliset suhteet olisivatkin toimivia, se ei vielä välttämättä tarkoita ystävyys-suhteiden syntymistä:

*Haastattelija: Onko löytynyt semmosii ystäviä, joiden kanssa voi jakaa asioita ja tehdä enemmän yhdessä asioista ja joista saa myös tukea?
K: Hän on kaikkien kanssa ihan niinku pelkkä, ihan ystävä, että ei oo erityisiä, niinku tosiystävää, jonka kanssa puhuu enemmän asioista ja muista. Että yleensä vaan moikataan ja kysytään kuulumisia...*

Osa haastatelluista nuorista kertoi kaipaavansa sellaisia sosiaalisia suhteita, joiden kautta voisi saada lohtua ja vahvistusta. Vaikka läheisiä suhteista olisikin löytynyt, joidenkin nuorten roolit saattoivat muotoutua sellaisiksi, että lohdutuksen etsiminen itselle tuntui vaikealta:

*Haastattelija: Jutteleeko pojat siitä keskenään, että ku kaikki on kuitenkin samanlaiset tilanteet, pystyykö siitä saamaan apua jos juttelee kaverin kanssa?
A: Kyllä se puhuminen auttaa ja kun hänellä on muutama kavერი täällä, hän lohduttaa heitä paljon, mut hänellä ei oo ketään joka lohduttais häntä.
Haastattelija: Aijaa. Et hän on se vastuunkantaja.
A: Kyllä, että hänellä on moni kavერი, jotka on, tota, kertoo omasta raskaista kokemuksistaan ja hän käy sääliksi ja hän lohduttaa heitä sitten.*

Suuri osa nuorista puhui samaa kieltä, mikä herätti meissä tutkija-vapaaehtoisissa ajatuksia vähemmistökielien puhujien joutumisesta erityisen hauraaseen asemaan ystävyys-suhteiden edellytysten suhteen. Vaikka jaettu kieli väistämättä helpottaa kommunikointia ja siten sosiaalisten suhteiden syntyä ja ylläpitoa, sen paremmin haastatteluissa kuin havainnoissamme ei tullut esiin, että kieli olisi toiminut vahvana nuoria jakavana tekijänä. Nuoret olivat sen sijaan aktiivisesti kehittäneet strategioita ylittää kielellisiä rajoja myös asumisyksikön sisällä: “Nyt olemme jotenkin tottuneita toisiimme, että me puhumme toistemme kanssa vähän farsia ja suomeksi ja englantia ja jollakin tapaa tulemme ymmärretyksi.”

Nuoret hyödynsivät teknologiaa aktiivisesti. Älypuhelimilla oli keskeinen rooli sekä nuorten keskinäisessä että nuorten ja ohjaajien ja vapaaehtoisten välisessä kommunikoinnissa: käännohjelmat olivat aktiivisessa käytössä, asumisyksikön langattoman internetin kautta kuunneltiin musiikkia ja katsottiin musiikkivideoita. Musiikki yleisemminkin – kuuntelun lisäksi soittaminen ja laulaminen – vaikutti olevan usealle nuorelle kielirajat ylittävä elementti, joka

Asumisyksikössä asuvien poikien kesken muodostuva yhteisö olikin nuorille tärkeä ja pääasiallisesti myönteisesti kuvattu.

Nuoret toi yhteisön jäseneksi jaettu elämäntilanne. Vaikka monet lisäksi jakoivat saman kansalaisuuden, he olivat taustojensa, kielitaitonsa ja kiinnostuksen kohteidensa suhteen myös hyvin erilaisia.

mahdollisesti menneen muistelun myönteisessä valossa ja jakamisen ja yhteyden saamisen kokemuksen ainakin meihin suomenkielisiin tutkija-vapaaehtoihin, mutta mahdollisesti myös toisiin nuoriin asumisyksikössä.

Tiiviit institutionaaliset, hauraat affektiiviset suhteet

Nuorten arkielämän kannalta keskeisimpiä aikuisia ovat asumisyksikön työntekijät. Suhteita näihin aikuisiin rakenteistivat ammatillisuus, instituutiokonteksti sekä omaohjaajajärjestelmä. Omaohjaajajärjestelmä tarkoittaa sitä, että kullekin ohjaajalle oli osoitettu 5–8 nuorta, joiden tarpeiden, näkemysten ja voinnin kuuntelemisesta heillä oli erityinen vastuu. Toki silti kaikki ohjaajat keskustelivat kaikkien kanssa ja ohjaavat kaikkia asumisyksikössä asuvia nuoria tarpeen ja tilanteen mukaan.

Nuorten arkielämän kannalta keskeisimpiä aikuisia ovat asumisyksikön työntekijät. Suhteita näihin aikuisiin rakenteistivat ammatillisuus, instituutiokonteksti sekä omaohjaajajärjestelmä.

Kuva: Mostafa Mohammad Ali

Asumisyksikön työntekijät kuuluivat kiinteällä tavalla yhteisöön, mutta ohjaajien rooli nuorille jäi usein päivittäisten rutiinien mahdollistajaksi sen sijaan, että se olisi kehittynyt erityisen läheiseksi ihmissuhteeksi. Tämä on ymmärrettävää ja välttämätöntäkin monesta näkökulmasta: vaikka ajan kuluessa nuorten ja työntekijöiden väliset suhteet saattavat vahvistua läheisiksi, työntekijöiden on oltava kaikille tasapuolisia, he eivät tiedä yksityiskohtia turvapaikkaprosesseista eivätkä voi ottaa niihin kantaa, ja oman jaksamisen ylläpitämisen nimissä työtä ei voi ”päästää liikaa ihon alle”. Arkisten rutiinien ylläpitäminen ja esimerkiksi harrastustoiminta ovat kuitenkin nuorten hyvinvoinnin kannalta merkityksellisiä. ”Ajatusten muualle saaminen” toistui sekä työntekijöiden että poikien haastatteluissa yhtenä keskeisenä tapana selvitä vaikeassa elämäntilanteessa:

Haastattelija: Minkälaista tukea te toivoisitte henkilökunnalta siinä, kun on ikävä perhettä ja tuntuu vaikeelta ja on ehkä paha mieli?

R: He pystyvät ainoastaan auttamaan siinä, että suunnittelevat meille ohjelmaa, arki-, arkipäivän ohjelmaa, että muuten eivät voi, auttaa muuten.

Haastattelija: Mikä siinä koti-ikävässä sitten autto?

R: Saada ajatukset muualle.

Toisaalta jotkut nuoret kertoivat kaivanneensa näiltä aikuisilta lohdutusta, jopa luottamuksen sävyttämiä isä- ja äitihahmoja arkielämäänsä (ks. [Husseinin teksti tässä kirjoitussarjassa](#)). Läheisyyden, luottamuksellisuuden ja yksityisyyden hallinnointi on osa nuorten ja työntekijöiden arkea institutionaalisten ja affektiivisten suhteiden rajapinnoilla.

Ammatillisuuden ja lainsäädännön asettamat rajat koskivat joissakin tapauksissa myös sitä, miten työntekijöiden oli mahdollista vaikuttaa nuorten välisiin jännitteisiin. Tämä konkretisoitui erityisellä tavalla asumisyksikön ai-noassa vakavahkossa konfliktitilanteessa, jossa useampi nuori oli osallistunut tappeluun. Toisin kuin (suomalaisissa) lastensuojelulaitoksissa, työntekijöillä ei ole oikeutta kiinnipitämiseen, eikä konfliktitilannetta voinut rauhoittaa menemällä fyysisesti väliin, vaan paikalle oli kutsuttava poliisi. Vaikka työntekijät ymmärsivät hyvin tämän käytännön perustelut, ristiriitaisuutta aiheutti kokemus siitä, että tutut nuoret voisi helpoiten rauhoittaa ilmankin poliisia.

Työntekijä: Meidän turvallisuusohjeistushan on, et tappelun väliin ei saa mennä, tietenkään, että, pitää painaa hälytysnappia. Mut sit kun me ollaan täällä kohta seittemän kuukauttako me ollaan oltu ja tunnetaan nää pojat, niin ei se oo niin, että tässä nyt tappelee kaks turvapaikanhakijaa, että äkkiä vartija, vaan se on niin, että täällä tappelee, vaikka siinä tapauksessa, niin pieni [poika] ja toinen poika ja silloinhan siihen menee väliin, koska ajattelee, että tässä nyt nää meidän pienet lapset tappelee, että hei lopettakaas nyt.

Tämä rajoitus heijasti yleisempää ristiriitaisuutta alaikäisinä yksin tulleille nuorille turvapaikanhakijoille tarjottujen palveluiden ja muiden alaikäisten palveluita koskevan lainsäädännön välillä.

Suhteet asumisyksikön ohjaajiin olivat siis tiiviit ja toimivat – ammatillisuuden määrittelemissä rajoissa. Sen sijaan muut suhteet suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen ihmisiin näyttäytyivät hauraina, kuten myös muut tutkijaryhmän jäsenet ovat tuoneet esiin (ks. Honkasalon ja Maichen tekstit tässä kirjoitussarjassa). Kaikki nuoret – myös oppivelvollisuusiän ylittäneet 17-vuotiaat – kävivät koulua, ja osa nuorista kävi harrastuksessa, jossa oli myös suomalaisia nuoria. Silti läheisen ystävyyden mahdollistavien kontaktien luomiselle suomalaisiin nuoriin ei vaikuttanut löytyvän sopivia puitteita:

Haastattelija: Haluaisitko, et ois enemmän suomalaisia kavereita ja miten niihin suomalaisiin vois sun mielestä paremmin tutustua tai mitä me voitais tääl Suomessa paremmin tehdä, että löytyis kontakteja luontevasti?

S: En osaa sanoa, mutta on hyvä ottaa kontaktia kielen kannalta ja tutustua ja oppia kieltä, mutta en tiedä mitä tehdä.

Haastattelija: Mites vapaa-ajan, mitä yleensä teet koulun jälkeen vapaa-ajalla, onks siinä mahdollisuus tavata suomalaisia?

S: Meillä on paljon vapaa-aikaa, mutta ei ole mahdollista.

Haastattelija: Ei oo, tota, jos pelaat futista tai jotain, tai urheiluu, niin onks siinä, ne ei oo sitte suomalaisten kanssa yhdessä?

S: Me pelaamme poikien kanssa keskenään, että emme sekaannu.

Kuten haastattelukatkelmasta käy ilmi, nuoret eivät välttämättä osanneet nimetä yksittäistä syytä kontaktien vähäisyydelle, vaikka yhteisen kielen puutteeseen sekä suomalaisten sulkeutuneeseen ja ”kylmään” olemukseen viitattiin. Samoin keinoja rajojen ylittämiseen näytti olevan niukasti. Sukupuolittuneen poikkeuksen kontaktien vähäisyyteen suomalaisten kanssa muodostivat joidenkin nuorten romanttisen ihastuksen sävyttämät suhteet suomalaisiin

Suhteet asumisyksikön ohjaajiin olivat siis tiiviit ja toimivat – ammatillisuuden määrittelemissä rajoissa. Sen sijaan muut suhteet suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen ihmisiin näyttäytyivät hauraina.

tyttöihin. Vaikka suhteita samanikäisiin oli haastavaa rakentaa, monet arvostivat paikallisten (ja kauempaakin tulleiden) vapaaehtoisten aikuisten panosta ja valmiutta tukea heitä esimerkiksi suomen opinnoissa ja harrastusten ja lähi-seuturkeilyn järjestämisessä.

Lopuksi

Turvapaikanhakuprosessi on monia kuukausia, mahdollisine valitusprosessineen jopa useampia vuosia kestävä elämäntilanne. Tämä prosessi on pitkä aikuiselle turvapaikanhakijalle, mutta erityisen pitkältä se voi tuntua nuoresta turvapaikanhakijasta, joka on joutunut jättämään tutut perhe- ja ystäväverkotot taakseen – fyysisesti, vaikkei usein henkisesti – ja lähestyy siten aikuisuutta uudenlaisten sosiaalisten suhteiden keskellä. Tämän prosessin keskellä vertaissuhteet asumisyksikössä tarjoavat keskeisen arkisen yhteisön, mutta eivät kuitenkaan välttämättä jokaisen nuoren kaipaamaa läheisyyttä ja turvaa.

Olemme tässä kirjoituksessa tuoneet esiin turvapaikanhakijanuorten Suomessa syntyvien suhteiden dynamiikkaa erityisesti ystävyysuhteiden näkökulmasta. Aineistomme valossa näyttää siltä, että nuorten arkisia sosiaalisia suhteita tässä elämänvaiheessa määrittävät vahvasti instituutiot, erityisesti asumisyksikkö, jonka ympärille järjestäytyvät niin suhteet ohjaajiin ja muihin henkilökuntaan, edustajiin, vapaaehtoisin kuin toisiin asumisyksikön nuoriin. Instituutio ei pyri estämään tai vaikeuttamaan nuorten affektiivisten, läheisyyteen perustuvien suhteiden syntyä – pikemminkin päinvastoin. Silti tässä väliaikaisuuden ja odotuksen leimaamassa elämänvaiheessa ponnistaminen kohti omaehtoisia ystävyysuhteita, erityisesti asumisyksikön ulkopuolella, näyttää haastavalta.

Lähteet

- Allan, Graham (1989) *Friendship: Developing a sociological perspective*. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf.
- Bell, Sandra & Coleman, Simon (1999) *The anthropology of friendship: Enduring themes and future possibilities*. Teoksessa Bell, Sandra & Simon Coleman (toim.) *The anthropology of friendship*. Oxford & New York: Berg.
- [Honkasalo, Veronika \(2016\) Osallisuus vaatii toteutuakseen turvaa, aitoa kuuntelemista, ystävyysverkostoja ja tietoa. *Näkökulma* 28, Nuorisotutkimusverkosto \(27.10.2016\)](#)
- [Maiche, Karim \(2016\) Nuoret turvapaikanhakijat ja luottamuksen rakentuminen arjen käytännöissä. *Näkökulma* 30, Nuorisotutkimusverkosto \(27.10.2016\)](#)
- [Husseini, Naser \(2016\) Vastaanottokeskuksen elämää ohjaajan ja nuoren silmin. *Näkökulma* 31, Nuorisotutkimusverkosto \(10.11.2016\).](#)
- Massey, Doreen (2005) *For Space*. Lontoo: Sage.

Tässä väliaikaisuuden ja odotuksen leimaamassa elämänvaiheessa ponnistaminen kohti omaehtoisia ystävyysuhteita, erityisesti asumisyksikön ulkopuolella, näyttää haastavalta.

Kirjoittajat

Henri Onodera
VTT, tutkijatohtori
Helsingin yliopisto

Marja Peltola
VTT, tutkijatohtori
Nuorisotutkimusverkosto

Yhteystiedot

Nuorisotutkimusseura ry.
Asemapäällikönkatu 1 (3. krs)
00520 Helsinki
p. 020 755 2662
toimisto@nuorisotutkimus.fi
www.nuorisotutkimusseura.fi

Kirjoitussarjan toimittajat:
Veronika Honkasalo, Karim Maiche,
Henri Onodera, Marja Peltola ja
Leena Suurpää